

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

דרשה מהרב חיים של התבודדות

העבודה המעשית היא, כפי שנהג ר' ירוחם ממיר זצ"ל, לעשות בכל יום שלוש דברים קטנים נגד רצונו של האדם. על האדם להתרגל לבטל שלוש פעמים ביום דברים שהיה רוצה לעשותם. זוהי כניסה לעולם של המתת הרצונות, והיצמדות יותר לכדי הצורך.

ונדגיש, שתכלית הדבר אינה רק שהאדם לא עושה למעשה את מה שהוא רצה, אלא התכלית היא לקנות את הקנין בנפש של ביטול רצונות. כמו-כן, כמובן שהכוונה היא לרצונות גשמיים ולא לרצונות רוחניים. לפיכך, האדם מרגיל את עצמו שלוש פעמים ביום לעשות נגד רצונו מתוך הפנמה עמוקה מהי התכלית שלמענה הוא עושה זאת.

מי שמרגיל את עצמו לעשות זאת במשך שבועות וחודשים ויתר על כן, לאט לאט כח הרצון בנפשו לדברים של עולם החומר, הולך ונחלש. ואזי הנפש נרגעת יותר ונשקטת יותר. אדם שיעשה זאת למעשה, ירגיש שהחיים שלו נהפכו מרצון - מריצה לחיצוניות, לכניסה לשקט ושלווה, לעולם פנימי יותר, רגוע יותר ואמתי יותר.

נוסיף עבודה יסודית נוספת למעשה. לכל אחד מאתנו יש דברים שרצינו אותם והם לא הצליחו לצאת לפועל, והרצון לא התקיים. יש בני אדם שכועסים, יש בני אדם שעצובים ויש בני אדם שמנסים לקבל באמונה. בנקודה זו כלפי עניינו, בכל דבר שהאדם רצה ולא התקיים, מלבד עבודת האמונה, עליו לשמוח בכך שהוא זוכה שהרצונות שלו קצת מתמעטים, והוא מתקרב יותר לכדי הצורך.

נחدد את שני העבודות שנאמרו עבודה ראשונה, לכתחילה לעשות שלוש דברים ביום נגד הרצון, על מנת להגביל את הרצון. עבודה שניה, דברים שבין כך ובין כך האדם רצה והם לא נתקיימו, לשמוח בעצם כך שהוגבל לי הרצון, ועל ידי כך הרצון בנפש לאט לאט נחלש ומושקט.

הדרך שנאמרה כעת, היא הדרך שבה דרכו רבותינו, גדולי הדורות, קדושי עליון. כיום ישנם הרבה אנשים שמציעים כל מיני סדנאות וכל מיני קורסים, ואנשים מוכנים לשלם אפילו ששת אלפים דולר, ועשרת אלפים דולר, על מנת שיציעו להם הרבה עצות כיצד לחיות חיים מאושרים יותר, פנימיים יותר וטובים יותר.

הדרך שנאמרה כעת, היא הדרך שבה דרכו רבותינו, גדולי הדורות, קדושי עליון.

אולם, יחד עם כל הרצונות שהאדם רוצה מהעולם הזה, הוא רוצה להישאר עם אותם חיים, לשבוע ולהתענג מאותם דברים, וגם להוסיף על גבי זה חיים של רוגע ושלווה ואיזון הנפשו וציבות פנימית. הצורה האמתית שבה דרכו רבותינו בכל הדורות כולם, שככל שהאדם משקט את הרצונות שלו בהדרגה, באיטיות, ביסודיות, הוא לאט לאט נהיה שלו יותר, רגוע יותר, וזוהי הצורה האמתית להיכנס להתבודדות אמיתית ופנימית.

אדם העושה התבודדות במשך שעה, יתכן שאת כל הרצונות שיש לו הוא לא מבטל בכלל, ויתר על כן, הוא מגיע להתבודדות

עם רשימה של כל הרצונות שלו, ועל כל רצון ורצון הוא מתפלל לקדוש ברוך הוא שיתן לו. אמנם נכון הדבר שיש לו שעה של התבודדות, אבל זו צורת חיים הפוכה מצורת חיים של התבודדות, שהרי הוא רוצה רצונות שהם מריצים ומוציאים את האדם מעצמו.

צורת החיים שנתבארה, הינה צורת חיים של התבודדות. האדם נעשה פחות ופחות חיצוני, הוא רוצה פחות דברים חיצוניים, והוא נכנס יותר ויותר לרובד של עולם פנימי. אמת הדבר שזו עבודה שצריכה השקעה, וצריכה גם רצון אמתי לעשות זאת, אבל זו צורת חיים אמיתית, נקייה, טהורה וקדושה.

שאלות ותשובות לאחר השיעור [השיעור נמסר לנשים בחו"ל ע"י הטלפון]

שאלה: האם אפשר להגדיר שכל הרצונות שהם מעבר להכרח, זה ממילא בא מהיצר הרע, מהצד הלא טוב, או שלא מוכרח שכל הרצונות שהם מעבר להכרח הם לא טובים?

תשובה: בכללות, יש שתי חלקים ביצר הרע. יש יצר הרע שרוצה דברים רעים ממש שהם אסורים, ויש יצר הרע שרוצה דברים שהם לא אסורים, הם מותרים, אבל הם לא מועילים לאדם, אלא מזיקים לו. בכללות הכל נקרא רע ביחס לטוב האמתי. אבל יש דברים שהוא רע ממש כי הוא אסור, ויש דבר שהוא רע על אף שהוא היתר, אבל הוא לא מביא את האדם למקום האמתי והשלם שלו. כל הדברים שהם מעבר לכדי צורכו של האדם, הם אינם טובים, כפי שנאמר. ■ המשך שבוע הבא-

פרק ההתבודדות | מרבינו אברהם בן הרמב"ם

כאשר האדם מתעלה ממדרגת המעשה למדרגת ההרגשה, אמנם כעת הוא לא לגמרי בעוה"ז, אבל עדיין ההרגשות יוצאות לחוץ כמו שנתבאר, ואזי הם מתקשרות לעולם, וצריך את הניתוק, שהוא הפניית כח הדוחף לתנועה הפוכה.

כאשר האדם עולה לכח המושכלות שבאדם, שם יש את כח המחשבה וכח המדמה, וכמו שהרחיב הגר"א בשבעים כוחות הנפש בספר ישעיה. רוב בני האדם אינם נמצאים במדרגת המחשבה אלא במדרגת המעשה, ומיעוטם במדרגת ההרגשה. ולכן לרוב בני האדם שנמצאים במדרגת המעשה, הימצאותם שם גורמת שכאשר הם חושבים מחשבתם בעיקר היא מה לעשות וכיצד לעשות, וכח המדמה שלהם פועל בתוך תפיסת העשייה, שהם מדמיינים דמיונות של עולם העשייה. והרי שמחשבתם מושפלת לעשייה, והמדמה שלהם גם-כן מושפל למעשה. גם כאשר האדם מתעלה מעולם המעשה לעולם ההרגשה, אבל עדיין המחשבה והמדמה שלו הם כפופים למדרגת הרגשתו כי זו מדרגתו.

אולם, כאשר האדם עולה ממדרגת ההרגשה למדרגת המחשבה, כפי שהוזכר שזהו העסקת החלק השכלי בענייניו יתעלה, כעת מחשבתו לא מושפלת לעשייה ולהרגשה, אלא היא מחשבה כקומה לעצמה. ודאי שכאשר יש צורך הוא חושב מה לעשות, וכאשר יש צורך להתבונן ברגשות הוא מתבונן בהם, אבל מדרגת מחשבתו לא מושפלת למעשה ולהרגשה. כמו אדם מבוגר שכשיש צורך הוא מתייחס לקטן, לרגע קט הוא מתייחס לקטן, אבל כל יומו והויתו היא בעולמו שלו. כך גם באדם הנמצא במדרגת מחשבה, אפילו כאשר הוא משפיל את המחשבה למעשה ולהרגשה, אבל היא לא מולבשת בתוך ההרגשה או בתוך המעשה וטמונה ומכוסה בתוכו ואינה ניכרת וגלויה, אלא היא עומדת כקומה לעצמה, ולצורך שעה הוא חושב במעשה ובהרגשה. ■ המשך בשבוע הבא - מתוך סדרת

שיעורים על ספר 'המספיק לעובדי ה מרבינו אברהם בן הרמב"ם"

פרק ו' | האופן למעשה של צירוף היראה והתורה.

עד השתא נתבררו מדרגות תורה ויראה ביחס להלכות דעות. מכאן ואילך, יתחיל הנפה"ח לבאר את האופן למעשה של צירוף היראה והתורה.

לזאת האמת שזו היא הדרך האמיתית, אשר בזה בחר הוא יתברך שמו, שבכל עת שיכין האדם עצמו ללמוד, ראוי לו וכו'.

אומר הנפה"ח שבכל עת שיכין האדם עצמו ללמוד אז ראוי לו לעשות כפי שיבואר בהמשך כלומר, זה מילתא דפשיטא בדבריו שהאדם בשעה שהוא הולך ללמוד הוא צריך הכנה. אופן הבירור שהוא יבאר מכאן ואילך הוא מהי ההכנה הנצרכת לעסק התורה. אבל עצם כך שהאדם קודם שלומד צריך שתהיה לו מציאות של הכנה, זה ברור ופשוט, "בכל עת שיכין האדם עצמו ללמוד".

וטעם הדבר, זהו מחמת שקודם היות האדם מכין את עצמו לדבר, על אף שהוא עוסק בדבר, החיבור שלו לדבר בהכרח לוקה בחסר. "והכינו את אשר יביאו", עד כדי כך שישנן שיטות בדברי רבותינו שההכנה עצמה גדולה מהמעשה עצמו. "לאדם מערכי לב ומה" מענה לשון": לאדם מערכי לב - ההכנה לדבר היא גדולה מעצם מציאות הדבר.

ובאופן מבורר יותר, **אדם שרגיל לעשות דברים ללא הכנה בכלל ובעסק התורה בפרט אז צורת החיים שלו זוהי "נחלה מבוהלה", זוהי בהילות וחוסר ישוב דעת.**

צורת החיים הפנימית היא שהאדם חי בהשקט והמעשים שהוא עושה נעשים מתוך מציאות של הכנה.

זהו מהלך פנימי של חיים, לא הנהגה מעשית בלבד, שקודם שהאדם לומד, אז יכין את עצמו כפי הסדר שיתבאר כאן. **מדובר כאן על סדר חיים פנימי מאד, שצורת החיים בנויה באופן של ישוב דעת, באופן של תלמידי חכמים שחיים בנחת פנימית,** "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול" עולה של תורה, ואין כוונת הדבר שה"וירא מנוחה כי טוב" נעקר, אלא צורת החיים הינה מנוחה באופן של עמלות אבל באופן של חיים של ישוב דעת של מנוחה. ולכן, **סדר צורת החיים הפנימית מכריחה שתהיה באופן שהאדם מכין את עצמו לדברים.**

מי שלא רגיל להכין את עצמו לדברים כלל אז כאשר הוא מגיע עכשיו לסוגיא העיקרית ביותר שהיא עסק התורה, והוא צריך להתיישב, כמו שאומר הנפה"ח בהמשך, "ראוי לו להתיישב קודם שיתחיל על כל פנים זמן מועט" אזי אצלו עצם המושג הכנה רחוק מלבבו, וק"ו שכלפי ה"מה" לעשות באותה הכנה, הדבר עוד יותר מתרחק מלבבו.

אבל **אדם שמרגיל את עצמו לצורת חיים נכונה אז כאשר הוא עושה דברים, הגם שאי אפשר על כל דבר קטן ממש, אבל לכל הפחות לדברים שיש בהם גדלות יותר והוא מכין את עצמו למה שהוא הולך לעשות ואזי צורת החיים שלו שהוא נכנס לדברים באופן של התבוננות, באופן של ישוב הדעת, באופן של חיבור.** ■ המשך בשבוע הבא -

מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד'

אות יב'

יתר על כן, הקב"ה רוצה שנאהב אותו ונירא אותו. א"כ, מדוע החיים כל כך מורכבים וכל כך קשים, לשון הרמח"ל במסילת ישרים "מי הוא זה ששמח ושלח כאן בעולם". האם מישהו מהיושבים [והקוראים] מרגיש שיש לו חיים קלים, האם יש למישהו חיים קלים בעוה"ז. נשאל את השאלה הכי קלה ופשוטה, לתינוקות שנמצאים בגן, האם חייהם טובים או לא. כעת הייתה התחלת השנה, כל מי ששלח ילדים לגן, כמה בכיות וצרחות היו ביום הראשון, זה מזכיר את קול השופר, "גנחוי גניח ילולי ליל" מממש בכיות. מדוע ילדים קטנים כל כך הרבה מצטערים, הבל פיהם של תינוקות של בית רבן מה חטאו. בשלמא על אדם גדול נאמר "אין צדיק אשר יעשה טוב בארץ ולא יחטא", אבל בתינוק, מה נאמר, אולי זה תיקון לגלגול הקודם.

כמה צער ישנו בעולם, כמה יגיעה, כמה כאב, כמה סבל, כמה מורכבויות. כל אדם שבס"ד מגדל בית יש את המורכבות של הפרנסה, של הבריאות, של השלום בית, של החינוך, כל זה עוד לפני החיים הרוחניים של עצמו. יש לו בעיה עם הראש כולל, עם דבר פלוני ואלמוני, לכל אחד לפי מה שצריך להסתדר. החיים מלאים במורכבויות רבות, וזה עוד לפני נבכי הנפש, וחיבוטי הנפש, וקשיים יותר פנימיים שבני אדם חווים. כעת אנו מדברים רק על הקשיים הסבירים שכל אדם עובר.

אם האדם יסתכל לרגע אחד על החיים מבחוץ, כמובן שישנו הרבה מאד טוב בחיים, ויש הרבה דברים נעימים, אבל יש גם הרבה מאד דברים לא נעימים. החיים אצל רוב בני האדם מבוקר על לילה, אם נתבונן ביום אחד מחייהם, רוב הזמן, האם ישנה הרגשה של תענוג, של נועם, של שמחה, של רוממות. צאו לרחובה של עיר וראו מה מרגישים רוב בני האדם רוב הזמן. והלוואי שבתוך בית המדרש רוב אלו שישבו יחיו ב"להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו", בעריבות בדברי תורה, "והערב נא ה' אלוקיני את דברי תורתך בפינו". א"כ, מהו רוב יומו של האדם, תענוג או סבל, שמחה או התמודדות. בורא עולם ברא עולם שבו מיליארי בני אדם, ועם ישראל עצמו הוא עשרות מיליונים לערך, ברוב זמנם של רוב בני האדם, כמה סבל, יגיעה, צער וטורח ישנו. ■ המשך

בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים על ספר "דעת תבונות"

פרק ג' | כח הציור

על כל אחד לברר את אופן לימודו.

כאן ישנו שלב יסודי בשלבי הלימוד שהאדם לומד. ראשית, כל אדם ואדם כפי מזדגתו היכן שהוא נמצא, צריך לבחון עמוק במעמקי נפשו ולברר: כיצד הנפש שלו בנויה, ומהי צורת הלימוד שלו? האם נפשו בנויה באופן שהיא תופסת דברים כמושכלות? או שמא היא בנויה באופן שהיא תופסת דברים בכח של ציור?

וצריך לדעת שהתשובה היא אינה "כן או לא", כי נפש כל אדם בנויה משניהם! אלא התשובה צריכה להיות "כמה וכמה" - כמה יש בה מהמושכלות וכמה יש בה מכח הציור.

מי שנטיית נפשו היא לתפוס דברים באופן של מושכלות ויש לו בהם חוסר בהירות, אזי ישנה מעלה בכך שהוא ישתמש ולפחות זמנית, בחזרה עם כח הציור שבו ואפ' הנמוך, על מנת להמחיש את הדברים באופן בהיר. ולעומתו, מי שכח הציור שלו חזק, צריך לבדוק כיצד להגביר ולהעמיק את המחשבה. וזאת, או ע"י שהוא יתחיל בשילוב של מחשבה לכח הציור, או שהוא ינסה כבר מההתחלה ללמוד ולחשוב דברים רק בכח המחשבה בלי כח של ציור כלל. (אופן זה הוא אמנם קיצוני, אך מי שהוא חזק ויכול באחוז מסויים להתמודד ולעשות כך, זה יכול להועיל לנפשו.)

אופן העבודה למעשה - התבוננות בציור

כפי שהוזכר בפרקים הקודמים, כל כח וכח התחיל אצל האדם מקטנותו, והוא מתלווה אליו בגדלותו. להשתמשות עם אותם כוחות בימי הקטנות, יש צד יתרון וצד חסרון, כמו בכל דבר בבריאה. אך בימי הגדלות, המעלה הגדולה היא, לחזור אמנם ולהשתמש עם אותם כוחות בנפש, אך להשתמש איתם בצד העליון והמתוקן. ובכך יהיה גם את היתרון שבקטנות, וגם יושלם החיסרון שבה.

ולענינו בכח הציור: עד כה הזכרנו בקצרה את חלקי כח הציור, כיצד הם פועלים בקומת נפשו של האדם, וכיצד הם חלק מצורת לימוד החכמה. וכעת למעשה. הדרך להעמיד את כח הציור באופן הנכון והשלם, היא ע"י שהאדם בזמן גדלותו, כל אחד בגיל שבו נמצא, יקח ציורים ויתבונן בהם עמוק לראות מה הוא רואה בהם.

נחדד את הבנת הדברים: הרי כל אחד ראה בקטנותו הרבה מאוד ציורים, אך את אותם ציורים ראינו כמעט בלי הבנה - ראינו אותם בשטחיותם. בימי הקטנות ממש, לא היתה כלל מודעות והבנה. ואף כשהאדם גדל קצת, היתה בהם רק מחשבה קלה. הילד ראה מה שראה וקלט מה שקלט, אך אז הכח החזק הוא כח של ציור ולא כח של מחשבה. ולאט לאט הכח הזה מתפתח בנפש, ולפעמים הוא עדיין נשאר שולט, ואז

כח הרע שבאדם הוא הכח השולט בנפשו. ■ המשך בשבוע הבא - מתוך סדרת

שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"

אבד | לא תראה את שור אחיך

כתיב (דברים כב, א-ג) לא תראה את שור אחיך או שיו נדחים והתעלמת מהם, השב תשיבם לאחיך. ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספת אך תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבת לו. וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו, וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם. וזהו פרשת אבדה (ועוד מקראות נאמרו בענין, שמות כג, ה, לגבי לעינה, וכן ויקרא ה, כב, מצא אבדה וכחש בה). ומהות אבדה זו שאבד אות ד', ונעשה דל עקב חסרון ממונו. ובדקות יותר, אבדה זו נאבדה ויצאה ממנו דרך מדרגת דלת, פתח לצאת. ויש מצוה להשיבה, בפתח הדלת. דלת יציאה, אבדה. דלת כניסה, השבת האבדה.

ובעומק יותר. אין עני אלא בדעה (נדריים מא ע"א). וכל אבידה שורשה באבדת הדעת, שעיקר אבידה כאשר האדם נחסר לו בדעת ואינו יודע מקומה (אולם ישנם גם אבדות שיודע מקומן, כגון אבדת גופו, וכן ראה מים שוטפין שדהו וכדו'). ואזי תחסר אות ד' מן דעת ונעשה עת. ויתר על כן מתהפך דעת ונעשה עתד, לשון עתיד, שהדבר אינו שלם בהוה. אלא מצפים לעתיד להשלימו, שבעתיד ישיבו לו את אבידתו. ופעם ראשונה שכתוב בתורה אות ד' (בראשית א, ד) בפסוק ד' של התורה דייקא, ויבדל אלקים בין האור ובין החשך. ויבדל. ופרש"י ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו לצדיקים לעתיד לבא. לעתיד דייקא כנ"ל. והעלמת אור הראשון הוא שורש לכל האבדות בעולם. ולעת"ל הקב"ה יקיים באור השבת אבדה וישיבה לצדיקים. וברור הדבר, שגדר אבדה כאשר יש חשך ולא מתעלם מן העין. ומציאה כאשר מתגלה האור, ומתוך האור נגלת המציאה. ובדקות, חכמת אדם תאיר פניו, כלומר הנמצא לפניו, פניו, יש שם הארה, ושם אין אבדה. אולם הנמצא לאחוריו, שם מקום האבדה. ומשם שורש בריאת האשה, מן הצלע, מן הצד, מן האחור (כי האיש בחינת פנים והאשה בחינת אחור, ולכך ההולך אחר אשתו ע"ה, וילפינן ממנו, כי דבק באחור, היפך חכם אדם תאיר פניו) ולכך נקראת אבדה כמ"ש (קדושין ב ע"ב) משל לאדם שאבדה לו אבדה. וע"ז כתב לא תוכל להתעלם, כי כאשר ראה את האבדה, הופך את האבדה ממקום אחור למקום פנים. וכאשר

פרק א' | תפקידן של בנות ישראל

עבודה מעשית

על מנת שבעזרת ה' תהיה תועלת בדברים באופן מעשי וכמש"כ הרמב"ן באיגרתו שהאדם צריך להתבונן בדברים שלמד כיצד אפשר לקיימם למעשה. לכן נציע כעת אופן מעשי לקיום הדברים שנאמרו.

השלב הראשוני הוא שלב הבירור: כפי משלמדנו לכל אדם יש את האני הפנימי שלו ואת הנמצאים חוצה לו אליהם הוא קשור ובדוגמאות שהוזכרו בקומת הנמצאים מעליו: הקב"ה התורה הוריו ורבותיו ברו"ג. בקומת הנמצאים לצדו הם בן זוגו וחבריו ובקומת הנמצאים תחתיו הם ילדיו ותלמידיו.

כל אחת יכולה לעשות רשימה לעצמה ולברר: 1) למי מהנמצאים בכל קומה יש לה קשר כל שהוא 2) לאחר שערכה רשימה עם אותם אלה שיש לה קשר ע"פ חלוקת ג' קומות כנ"ל יש לדרג בכל קומה את חוזק הקשר שיש לי לכל אחד ע"פ סדר. למי יש את הקשר החזק ביותר ולמי פחות וכו' 3) אחר שדירגנו בכל קומה מי החזק יותר ומי פחות מבררים למי יש לי את הקשר החזק ביותר מבין כל אותם הקשרים שבשלושת הקומות.

בירור זה אינו נעשה כמובן כהרף עין ובזמן מועט הרוצה לחיות באמת חיים אמתיים צריכה להקדיש לזה זמן. תחילה אפשר לרשום באופן כללי, לאחר מכן להתבונן ולדייק בדברים ושב להתבונן ולדייק יותר וכך לאט לאט מגיעים לתוצאה הנכונה והמדויקת באמת. למי יש לי קשר ומה חוזק הקשר שיש לי לכל אחד ע"פ דירוג. ובזה תקבל כל אחת ראשית תמונה כללית ביחס לנפש שלה.

בשיעור זה עדיין לא נתבאר הקשר של האדם לעצמו אך מי שכבר פתוחה לעצמה ויש לה עולם פנימי לעצמה יכולה להוסיף ולהתבונן ולראות האם הקשר שלה לעצמה חזק יותר מכל שלושת הקשרים שמחוץ או שהוא חלש יותר ככל שהאדם פחות מכיר ופתוח לעצמו הוא פחות יבין במה מדובר שאלת קשר האדם לעצמו יכולה להתפרש האם הוא מממש את רצונותיו וכדו' אך לא לזאת כוונת הדברים מדובר על מי שהעולם העצמי שלו נפתח והוא הגיע לחוויה עצמית פנימית נקיה וטהורה של הרגשת עצמו.

נדגיש ונאמר שעדיין לא הגענו לנקודת העבודה המעשית בפועל כיצד לסדר את הנפש ע"מ לתת את האיזון הנכון בין כל ארבעת הקשרים. השלב הראשון הוא לברר את כוחות הנפש והעבודה בפועל באה ע"ג אותו בירור אם הדברים אינם מבוררים היטב יצור קושי בעבודה בפועל. ■ המשך בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על תפקידן של

וישבתם לבטח בארצכם. והנה כתיב ביום ראשון למעשה בראשית, וירא אלקים את האור כי טוב. טוב, טב-ו. והוא הוא התגלות של שורש טעם הבריאה, להיטיב לבריותיו. והוא נקודת טעם מרכז הבריאה. וזה נתגלה "וירא את האור". בראיה נתגלה טוב זה. ובחינת ראייה זו בפרטות נקראת הבטה, הבט, שורשו - בט. שהבטה בשורשה מביטה רק בטוב. וזש"כ 'לא הביט און ביעקב'. כי עצמות ההבטה רואה רק טוב ולא און. והוא כאשר כח ההבטה נמצא בשורשו, וע"ז נתפלל דוד ע"ה, גל עיני והביטה נפלאות מתורתך, אין טוב אלא תורה, להביט בטוב התורה. ודייקא משה שמדרגתו טוב עין, עליו נאמר, ותמונת ה' יביט. שבכחו לראות מתוך טוב עינו, את טוב ה'. ולכך אחד משמותיו של משה טוביה.

וכאן הושרש דבר ה' בכל אחד במעשה בראשית שנאמר בו "כי טוב", כלומר, עצמות דיבורו של מקום, מאמריו, הם טוב. וע"ש כן נקרא הדיבור ביטוי, לבטא בשפתים, מלשון בט-טב. כי מהות פנימיות הדיבור מגלה את מהות הטוב. היפך דברו של נחש שמוציא שם רע, ומדבר לשון הרע, כולו רע היפך טוב. ואזי קודם החטא דיבור פיו של אדם כדבר ה' טוב, ואזי אף מאכל האוכל בפיו, טוב כדיבורו.

וכן הוא מעין כך אצל כל עובר במעי אמו, שבא מלאך ומלמדו כל התורה, דיבור שכולו טוב, ואזי אף מאכלו דרך טבורו. טבור, טב-בו. וכן אמרו (ריש מגילה) טבריה טובה ראיתה. ושם בעובר במעי אמו מתקיים בו "וירא את האור כי טוב" מעין יום ראשון של מעשה בראשית, נר דלוק על ראשו וצופה בו מסוף העולם ועד סופו, מעין אור ראשון.

וע"ש נקרא טבע, טבעו של עולם, טבע, טב-ע. כי כן הטביע הקב"ה בעולמו את טובו. ומצד כך (קדום חטא אדה"ר) כל דבר בבריאה טבעו לגלות טוב שנחקק בו מבוראו, כח הפועל בנפעל, להיטיב לבריותיו, נחקק טוב זה בכל נברא.

ובחינת הטבה זו היא במים, מים כמ"ש חז"ל, שטבעם שעוזבים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך, כי בהם מתגלה תכונת ההטבה, מדתו של אברהם יוקח נא מעט מים, כנודע. ומקום גילוי בחינת מים באדם אמרו (ספר יצירה פ"ג) בשליש תחתון שבו, בטן, טב-ן. וכאשר חטא ונפל מטוב לרע, נעשה ממים צלולים מי רגלים, וטיפה סרוחה. ולשם כפרה נצרך אבנט במקום זה, אבנט, טב-אן. וכאשר ח"ו האדם נופל מן הקדושה לטומאה עליו לעלות ולהטהר, עליו לטבול במים. טבל, טב-ל. כלומר מהות הטהרתו להתחבר לטוב השורשי המתגלה במים. או לחילופין אם חטא, אזי יסורים מכפרים בחינת שבט המכה. שבט, טב-ש. והוא בבחינת תוכחה מגולה ואהבה מוסתרת, אהבה, הטבה. שע"י השבט נגלה פנימיות אהבה, הטבה. ופעמים ח"ו לא סגי ביסורים אלא מיתה ממש ואזי מיתתו בפנימיות הוא ע"י טבח, טב-ח. כטבח המכין מאכל שמקריב את נשמתו לשורשו (כמ"ש מיכאל השר הגדול עומד ומקריב את נשמותיהן של ישראל). כי קודם הכנת מאכל ע"י החטא נעשה טבל, טב-ל. ונצרך להרים תרומות ומעשרות ושורשם עין טובה אחד מארבעים, לברר את הטוב הגנוז בטבל.

וכאשר האדם זוכה לדבוק בטוב זה הוא חי במדרגת בטחון, בטח, טב-ח. ואינו ירא מנבט, טב-ן, שבא לעקור הטוב. ואינו ירא מקטב מריירי, קטב, טב-ק. שבא לעקור הטוב, אלא כולו דבוק בטובו של עולם, בטוב השלם.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביטוב, אבנט, אחיטוב, בטן, טבע, טוב, הבט, בטח, טבעת, בטנים, בלט, בלטשאצר, שבט, טבח, עבוט, טבל, טבילה, ביטוי, קטב, טבור, טוביה, נבט, שרביט, בטל. ■ נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד

מתעלם, מחזירה לאחור ומאבדה פעם נוספת.

והוא עומק מ"ש (פסחים צח ע"ב) חבורה שאבד פסחה. כי סדר הדבר יום - אור. לילה - חשך, ואח"כ חוזר חלילה יום אור, וכו'. אולם פסח מלשון דילוג, והיינו שדלג על הלילה וצרף יום ליום, אור לאור. כמ"ש לילה כוים יאיר, תאיר כאור יום חשכת לילה. והרי שפסח הוא הפקעת אבידה, הפקעת החשך, הפקעת האחור. וחבורה שאבד פסחה היינו, שנאבד אור הדילוג, ונגלה בחינת לילה, שהוא שורש האבדה כנ"ל. ואז חוזר ונגלה בחינת מ"ם סתומה, שורש הגלות שמגשש באפילה, ואינו מוצא מקום הפתח כמ"ש וילאו למצוא הפתח.

וז"ש (עירובין לד ע"ב) נתנו במגדל ואבד המפתח, כלומר, שכאשר נאבד המפתח נעשה כעין פתח סתום והוא עומק מהות האבדה כנ"ל.

והנה אמרו (יומא נע"א) פר ושעיר של יוה"כ שאבדו וכו'. והבן שכל חטא מלשון חסרון, ובשעה שאדם חוטא מאבד חלקי נפשו. וזהו מהות התשובה להשיב חלקי נפשו. שכשם שיש מצות השבת אבדה בממונו שאבד, וכן יש מצות השבה בגופו שאבד, כן יש מצות השבה להשיב חלקי נפשו שאבדו, והיא היא מצות התשובה - השבת אבדתו של עצמו. ולכאורה כשם שכל אדם מצוה להשיב גופו של זולתו כשאינו יכול לעשות זאת לבדו, כן ק"ו (מלבד דין ערבות) כל אדם מצוה להשיב נפשו של זולתו. והיום המיוחד להשבת נפשו הוא יוה"כ (כפי שיבואר להלן) שהוא זמן תשובה לכל בפרט, וכל חודש תשרי בכלל. והוא החודש השבעי, כנגד אבד שהוא בגי' ז'. וזה לעומת זה כנגד האור הגדול של יוה"כ שהוא זמן להשבת כל האבדות, כן יש כנגדו כח של קלקול והוא הגורם לכך למציאות של פר ושעור של יוה"כ שאבדו.

וכשם שע"מ שלא יאבד לאדם נצרך לנעול דלתו, בבחינת נעל בפניה כראוי, כן בסוף יוה"כ יש תפלת נעילה, מלשון נעל בפניה כראוי. לנעול שלא יאבד חלקי נפשו מכאן ואילך. ופר של יוה"כ בא לכפר על פירורי נפשו שנתפוררו ונתפזרו. פר מלשון פרור. והשעיר בא להשיבם אל השער, שעיר לשון שער. ונעילה, נועל השער כנ"ל. ■ נכתב על ידי הרב

צדקה, עיי"ש. ועוד. עיין ש"ך (שמות ז, טו) המקומות שדולים מהם מים לשתייה, ונקראים אגמים מלשון הגמיאני האמור באליעזר. ובעומק נקרא כן מלשון גם-לי. שזה היה הסימן גם לגמליך אשאב. **עינים - שבירה** עיין אדיר במרום (ח"א, בשעתא דצלותא במנחה דשבתא) כי שם ב"ן הוא שלפעמים הוא סותם (מכח השבירה) וכשנתקנת אז הוא עצמו נהפך להיות משפיע. ועיין שם (אדיר במרום מאמר ביאור ז' מלכין) בסוד ההופכי הצור אגם מים, וה"ס מהטביא"ל, שהנוק עצמה חוזרת ליקרא בסוד מ"ה, וכו', שצריך מ"ה לשלוט על ב"ן שליטה גדולה, עד שב"ן עצמו ישוב להיות משפיע לעולמות. ועיין רש"י (תהלים קז, לה) ישם מדבר לאגם מים, נותן ישוב חרב לבנין ומחזירו לקדמותו. וגילויי שבירה, מות, באגם. עיין רמב"ן (ויקרא יא, ט) וע"כ הם בעלי לחה קרה דבקה, קרובה להמית, והיא ממיתה בקצת המימות כאגמים מעופשים. ועיין (סנהדרין לח ע"ב) שעגבותיו של אדה"ר מאקרא דאגמא. שאדה"ר מקום השפל שבו, מאקרא דאגמא, והוא עמוק מאוד כפרש"י שם. ועיין (ב"מ פו ע"א) מאקרא דאגמא. **עתיק** אגם ר"ת אבדו גוים מארצו. והינו שמעתיקם למקום אחר. ועיין אור המאיר (אחרי מות ד"ה אמנם). **אריך** אורך - אור-רך. ועיין שם משמואל (חקת, תרע"ה) ההופכי הצור אגם מים, היינו כמו אגם מים שהאדמה היא רכה ואינה חוצצת בפני לחלוחית המים המבצבצים מתחתיה עד שנעשה אגם מים וכו', כי אגם הוא שם למרעה שהוא מחמת רכות האדמה, כך נשתנה טבע האבן מקשיותה עד שנעשתה רכה וספוגית. וזהו אגם - א-גם, כי הספוגי סופג אל תוכו גם את זולתו, משא"כ הקשה עומד לעצמו. ועיין רש"י (איוב מא, יב) ואגמון, פתרונו לפי ענינו, לשון כלי חרש. חרישה להרפות את הקרקע ולהופכה לרכה. **אבא** או"א אחוזים במזלות, אבא במזל נוצר ואמא בנקה, כנודע. ועיין דברי אמת (לך לך) ישם מדבר לאגם מים וגו' הוא המזל על שהוא כמו מדבר הפקר, כי בני חיי ומזונא לא בזכותא תליא כ"א במזלא וכו'. וזהו ישם מדבר לאגם מים, להתפשט חסדים בני חיי ומזוני משם. ועוד. אגם ר"ת אבינו גאלנו מעולם (ישעי' סג, טז) וכן את גדול מואב (שם טו, ח), מ-אב. **אמא** עיין מאורי אור אגם נקרא יסוד דאמא, שהוא מקום שמן ודשן. אגם מים, חסדי אבא (ועיין שער מאמרי רשב"י פרוש ספד"צ פ"א). ועוד. אגם ר"ת אתה גחי מבטן (תהלים כב, י). **ז"א** מתחלה היה רה"ר ונעשה ו"ק יחדיו ז"א, רה"י. ולשון הש"ס כשבא לבטא שאינו ברשותו הפרטי, אלא מקום ששיך גם לאחרים נקרא אגם (כגון כתובות פב ע"א ועוד). והוא בחינת א-גם. לא רק אחד-אלף, אלא גם לזולתו. **נוק'** בחינת קרקע עולם. ואמרו (שבת קג ע"א) המלקט עצים אם לתקן בכל שהוא, אם להיסק כדי לבשל בו ביצה קלה, וכו', אטו כלהו לא לייפות ניהו (שתמיד איכא שבח קרקע), באגם שנו. שאין יפוי קרקע. ועוד. עיין (חולין סב ע"ב) תרנגולא דאגמא אסירי, תרנגולתא דאגמא שרי (ועיין תוס' נדה נ ע"ב). **כתר** רצון. ועיין ישמח ישראל (שמיני) שתהפוך תיבת "הצור", ונעשה "רוצה". והענין כי באמת נקודה הפנימית נכספת ומשתוקקת לעבוד את ה', אך מסכים המבדלים מונעים ומפרעים וכו', וכשזיכה להפוך לב האבן (צור) נעשה רוצה. **חכמה** עיין נחלת יעקב (שמות יד, כז) עד שאפילו ששכלנו שעכשיו דומה לחלמיש שאין בו לחלוחית מים, עתיד להפוך אותו למעינו מים. ועיין (שבת צה ע"א) רבך קטיל קני באגמא הוה. שאינו חכם. ומעין כך (סנהדרין לג ע"א) אטו קנן קטלי באגמי אנו. ופרש"י, לא ידע לפרש משנה. ועיין גר"א (משלי פ"ו, פ"ח) כי בוקע עצים יסכן בהם, כלומר, הבוקע עץ גדול אח"כ ינהה ממנו ויתחמם כנגדה, אבל מי שלא בקע עצים טובים מפני כחו, או מניעת שאר דבר, הוא חותך קנים קטנים מן האגם. וכן בתורה אם לא למד הרבה אין לו ממה לבקוע עצים ואין לו דינים רק מעט מעט דוגמת הקנים, וזהו רבך

אור א"ס אגם א-גם. שורש לריבוי. בחינת א - אור א"ס. גם - ריבוי - רצונו ית"ש כביכול להרבות מציאות זולתו. ולצורך כך כביכול השפיל עצמו, המשפילי לראות בשמים ובארץ, וזהו לכוף כאגמון ראשו. ועוד. אגם ר"ת, אלהי גדלת מאד (תהלים קד, א). **צמצום** מצרים, מיצר - ים, צמצום, כנודע. אגם ר"ת את גאון מצרים. ועיין דגל מחנה אפרים (מקץ ד"ה וירא) ההופכי הצור אגם מים, היינו שהפך מאותיות מצרים, לצור מים, והכל היה ע"י יוסף וכו'. יוסף י-סוף. כל סוף, מוסיף על גביו. ועיין רש"י (שמות יג, יח) וסוף הוא לשון אגם שגדלים בו קנים. ועוד. צמצום ב' בחינות. א. סלוק. ב. מחיצה. ועיין שם משמואל (חקת, תרע"ב) מה שהסלע נתן מימיו היה נס כפול, היינו נס אחד היה שנהפך למקור מוצא מים וכו'. וצריכים נס שני שהחומר האבני לא ימנע ויחוץ בפני המקור מוצא מים שנתחדש. אגם ר"ת אשר גאלם מיד - צר (תהלים קז, ב). **קו** עיין ספר השרשים לרד"ק שאגם, גמא, גומא, גמי, שורשם אחד. גמי, חוט. בחינת חוט הנמשך מאור א"ס הנקרא קו, כנודע. ואמרו (שהש"ר פרשה א, כ) ר' אליעזר אומר, אם יהיו כל הימים דיו, ואגמים קולמוסין, וכו'. והרי שקורא לאגם קולמוס, ע"ש הקנים הגדלים בו (עיין רמב"ן בראשית מא, ב, כי פעמים האגם נקרא ע"ש הגדל בו ולא ע"ש המים, לדוג' בכורות ח' ע"ב, ועוד). והקולמוס צורת קו. ומושך דיו, שנמשל למים, כנ"ל כל הימים דיו. והוא הקו המושך מימי האור העליון כלשון תחלת העץ חיים. ועוד. יקו אל מקום אחד, לשון קו. ועיין רש"י (שמות ז, יט) אגמיהם, קבוצת מים שאינן נובעין ואינן מושכין אלא עומדים במקום אחד. והגעתם לשם ע"י קו, יקו. עיין רש"י (ישעי' יט, י) שסוכרין המים היוצאים חוץ לשפת הנהר ומתפשטים ונעשים אגם מים הנקוים (לשון קו) ועומדין במקום. ועיין אבן עזרא (שמות ז, יט) אגמיהם, מים מחוברים מעצמם מימי מטר. ועוד. כתיב (ישעי' לה, ז) והיה השרב להם לאגם, ופרש"י התאב לתשועה היא נושע. תאב לתשועה, תקוה, קו. **עיגולים** עשית היקף סביב לשמירה סוד עיגולים, נוק', שמירה חומה, כנודע. ועיין רש"י (ישעי' כב, יא) ומקוה עשיתם, אגם מים להיות חוזק לעיר, בין החומותים, החומות כפולות, חיל וחומה, ובין מי הברכה הישנה. וכן כתוב (שם, יט, ב) כל עשי שכר אגמי נפש. ועיין מחברת מנחם (ערך שכר) לשון מסגר וכן פירשו מפרשים רבים. **יושר** אור ישר ואור חוזר. ועיין מלבי"ם (איוב מא, יב באור המילים) אגמון, אד העולה מן אגם מים בעת החורף. ובסוד יושר, הלכוף כאגמון ראשו, מלעילא לתתא. והשליט נקרא אגמון, כי מכופף ראש - זולתו. עיין ספר השרשים לרד"ק. **שערות** לכוף כאגמון ראשו. ובזה כופף שערות ראשו לתתא, והוא שורש הכח ששערות הראש והזקן יורדים בטבע גדילתם לתתא. ופרשו המפרשים שכופף ראשו בלא כוונה. ומקום השערות מותרי המח, מקום שנעלה שם הכוונה כלל. ובקלקול זהו למטה מן הכוונה, ובתיקון למעלה מן הכוונה. **אזן** תחלת גילוי אורות שיורדים בתחילת יציאתם למטה זהו אור האזן. והוא השורש לכוף ראשו לתתא. (ואורות אח"פ ודיקנא שורשם חד כנודע). **חוטם** כתיב (איוב מ, כו) התשים אגמון באפו. וכן (שם, מא, יב) מנחיריו יצא עשן כבוד נפוח ואגמון. וע"ש שגדל באגם נקרא אגמון כך. ובהשאלה גם כלי צידה הנקרא אגמון כעין מחט שכפוף כגומא שע"פ המים (מצודות ציון שם). **פה** (ברכות נז ע"א) הנכנס לאגם בחלום, נעשה ראש ישיבה. ופרש"י, שיש בו קנים גדולים וקטנים וסמוכים זה לזה, סימן לראש ישיבה שהגדולים והקטנים מתקבצים יחד קבוץ גדול ובאים לשמוע דרשה מפיו. והבן שכח הפה, בחינת "דבר אחד לדור", הוא מצרפם. דלא כעינים אזנים וחוטם, ב' נקבים, משא"כ בפה, נקב אחד, הכל מתאחד. והוא בחינת אגם, א-גם, גם לשון ריבוי, ואל"ף מחברם. ועוד. עיין ליקוטי מוהר"ן (תנינא, סימן טו) 'בדירי באגמא', היינו שמקבלים דבור פיהם הקדוש מבעלי

קטיל קני באגמא. **בינה** עיין פרדס (שער כ"ג פרק כ"א, ערך שרון) שרון נקראת הבינה, כן פירש בזוהר פרשת אמור (קז), והטעם, כי השרון הוא מקום היובל המתהפך לאגם מים, כמו הבינה שהוא מקור כל השפע המשקה את הגן. ועיין ישמח ישראל (שמיני) ההופכי הצור אגם מים, שיכול לזכות להסיר לב האבן ולהפכו ללב בשר, ולשפוך כמים ללב, חלמיש למעינו מים. ועיין אמרי אמת (ימים אחרונים של פסת, ד"ה ידידים רוממך) אם סלע יכול להיפך למים, מכל שכן אדם (ועי"ש ימים ראשונים של סוכות). ועיין ליקוטי מוהר"ן (תנינא, סימן טו) ההפכי הצור אגם מים, דהיינו שנתהפך ללב רך, וכו', היינו לב רך להתנדב לצדקה. ועיין ליקוטי הלכות (יו"ד, הלכות דם, א). **דעת** מדרגת משה. וכתב עליו ותשם בסוף. ודרשו (סוטה יב ע"ב) רבי אלעזר אומר ים סוף. ר' שמואל בר נחמני אמר אגם כדכתיב (ישעי' יט, ו) קנה וסוף קמלו. וע"ז כתיב מן המים משיתו, וע"ש כן נקרא משה. ולכך בעומק היה מגמגם מכח מעשה זה שהובא לפרעה וכו' כנודע. והשורש מגמגם-גם, ושורשו אגם. א-גם. ועיין ספר מפתח הספירות (דברים) ויורו על כח משה וכו', על הצלתו מכח המים ע"י תבת גמא - אגם, שסודו דם (גמא גימ' דם), ויובן מסוד אמרו ההפכי הצור אגם מים וגו'. נהפך אגם לאותיות גמא. **חסד** כתיב (ישעי' מא, יח) אשים מדבר לאגם מים. וכן שם (לה, ז) והיה השרב לאגם. וכן כתיב (תהלים קיד, ח) ההפכי הצור אגם מים. ועיין אמרי אמת (ימים אחרונים של פסח) ובבקיעת הים נבקעו הגבורות, ונעשה מגבורה, ג"פ חסד (ג"פ חסד גימ' גבורה). ועוד. אחו, פרש"י (בראשית מא, ב) באגם. ולשון אחו, לשון אחוה ששם כל הקנים באחוה (עיין רש"י ברכות נז ע"א). וכן כל הבהמות הרעות שם באחוה, ולכך נקרא רעות, מלשון רעות. ועיין בן ביתי על תהלים (פ' קיד) ההפכי הצור אגם מים, עולה תקנ"ה, מספר שלשה פעמים אל במילוי אל"ף למ"ד. אל - חסד. ועוד. עיין בלשם (ספר הדע"ה, ח"ב, דרוש ה', ענף ב', ס"א) והוא מש"כ ההפכי הצור אגם מים וגו', ומשום שנעשה כ"ז לא בזכות אלא בחסד חנם (ועי"כ נעשה באר של מרים עי"ש בארוכה) לכן היה הקטרוג על זה תמיד גדול מאוד, ולכך עבר על הבאר כמה תלאות. ולבסוף נכשלו בו במי מריבה. ועיין אמרי אמת (חקת) ההופכי הצור אגם מים, ס"ת, מרים. **גבורה** כתיב (שמות ז, יט) ויאמר ה' אל משה, אמר אל אהרן, קח מטך ונטה ירך על מימי מצרים וגו', ועל אגמיהם. הכה בגבורה במטה (וכן שם ח, א). ועיין פירוש הרמ"ז (זהר, שמות) באותו המטה שנבקע הים, בו נהפך הצור לאגם מים. וכן כתיב (ישעי' מב, טו) ושמתו נהרות לאיים ואגמים אוביש. שליטת דין על חסד, יובש על מים. חום על לחות. וכן כתיב (ירמי' נא, לב) ואת האגמים שרפו באש. ועיין לקוטי תורה (עקב). המוציא לך מים מצור החלמיש, והוא אבן המוציא אש, וזה החידוש שהוציא מים וכו'. וזה הפלא מרמז בפסוק ההפכי הצור שהוא אש לאגם מים שלא כסדר הטבע (ועיין קדושת לוי, פורים). ועוד. אמרו (פסחים קיב ע"ב) ואל תעמוד בפני השור בשעה שעולה מן האגם, מפני השטן מרקד בין קרניו, א"ר שמואל, בשור שחור (דין) וביומי דניסן. ועיין ספר חמדת ימים (משמרת החדש פ"א אות ק"כ, בצרופי חודש ניסן), שם אהי-ה, אות ה' אחרונה פסוק זה ההופכי הצור אגם מים וגו'. **תפארת** עיין ספר התמונה (תמונה שניה) ושם המדה בלשון עליון נקרא אלוה יעקב, אשר הפך הצור אגם מים וכו', רומז למדתו שהוא ובית דינו הכלול ומחובר זה בזה. קו אמצע כולל הקצוות ולכך יכול להפוך קו שמאל, צור, לקו ימין, אגם מים. והבן שזהו בחינת אגם א-גם, שאחד כולל דבר והיפוכו בסוד גם ריבוי, ריבוי של דבר והיפוכו. ועיין רקאנטי (וירא) ההופכי הצור אגם מים, ר"ל מהפך מדת הדין לרחמים וכו', ומלת ההופכי ר"ל, שנתהפכה מדת הדין הנרמזת בצור למדת הרחמים הנרמזת במים. וכן הוא בספר שושן סודות (אות רנב, סוד מי מריבה). ועיין מגלה עמוקות (תזריע) אלוה יעקב שהוא מדת התפארת, ההופכי מן דרך נחש עלי צור, מהפכים ועושי אגם מים.

והיפך כך אמרו (עירובין כב ע"א) דרב אבא בר מתנא הוה קאזיל לבי רב ואמרה ליה דבתיהו, ינוקי דידך מאי אעביד להו, א"ל מי שלימו קורמי באגמא. כמ"ש (שם) שמיים עצמו אכזרי על בניו. היפך רחמים של ת"ת, והוא כללות ההפכים. **נצח** אגמון, שליט, מנצח, וכופך ראשי זולתו. **הוד** ביטול בראש, כפיפת ראש. וכתב (ישעי' נח, ה) הלכוף כאגמון ראשו. ועיין (קדושין סב ע"ב) מאי משמע דהאי אגם לישנא דבוצלא (פרש"י שהוא מבצל ועולה מן הארץ, ויש בו כדי לכוף) אר"א, דאמר קרא הלכוף כאגמון ראשו. ושורשו בחינת מים כמ"ש (תענית ז ע"א) מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך. והוא השורש לכוף ראשו באגם מים. והבן שאכין ורקין מיעוטי הן וגם ריבוי. וכאשר יש גם נצרך יותר לכוף ראשו. וזהו אגמון. א-גם-ון, לשון הקטנה. **יסוד** יוסף בחינת דג. וידגו לרוב. ועיין רש"י (איוב מ, כו) אגמון, הוא כפוף כמו כיפה ואגמון (ישעי' ט) ועשוי של ברזל לצוד בו דגים. עיין ספר השרשים לרד"ק. ועיין כלי יקר (שמות ז, ט) האגמים והנהרות לא החזיקו (מצרים) באלהות, ע"כ לא המית את דגתם. ועוד. עיין בעל הטורים (דברים א, א) מול ב' במסורה, מול סוף, ואידך מול את בני ישראל שנית (יהושע ה, ב) ה' דברים נאמרו בקנה, אין מוהלין בו וכו' (כאיתא במסכת חולין טז ע"ב), וזהו שאמר לו הקב"ה ליהושע, עשה לך חרבות צורים, ואל תמול בקנה הגדל בסוף, פירוש באגם, זהו מול סוף, מול את בני". **מלכות** אמרו (שבת עז ע"ב) מ"ט תורה אריכא גנובתיה (זנבו) משום דדייר באגמי, ובעי לכרכושי בקי. ונודע זנב סוד מלכות, כאשר היא נקודה, והיפך פרצוף כאשר היא בקומתה. וזש"כ (ישעי' יט, טו) אשר יעשה ראש זנב, כפה ואגמון. עיין ספר שערי צדק (שער השני) וזו היא (מלכות) הספירה הנקרא יוצר בראשית, שזו היא המדה המציירת כל הצורות כולם במדת המלכות, וזהו סוד אין צור כאלקינו וכו'. ובכח צור העליון הוציא מים מצור החלמיש לאגם מים, כתב ההופכי הצור אגם מים, בכח צור עליון. והבן שיסוד נותן מים בנוק, והיא המציירת ציור למים אלו. ועיין קהלת יעקב, המלכות נקראת כן בקבלתה מימי החסד. ומים אין להם צורה מצד עצמם, והמלכות צור, יוצרת להם צורה. ופעמים הצורה אגם המים. ושורש דבריו בפרדס ערכי הכינויים בערכו. ועיין שער הפסוקים (בשלח) ובהיותה דין אינה יכולה להוציא מים להשקות, ולכך צריך להמשיך אליה מן ז"א בחינת אורות שהם ג"כ כמנין צור, ועי"כ ההפכי הצור אגם מים. ועיין מעין כן בלקוטי תורה בשלח. ועוד. אדן, אותיות לפני, אגם.

נפש כתיב (ישעי' יט, י) והיו שתתיה מדכאים כל עשי שר אגמי נפש. ופרש"י, אגמי שבת, לשון שבת וינפש, שמי האגמים נחים ועומדים במקום אחד. **רוח** אמרו (חולין כז ע"ב) עוף שנברא מן הרקק. ועיין של"ה (תורה שבע"פ, כלל המדות) פירוש מן האגם. והיינו שאגם כולל בתוכו עפר ומים ולכך נהפך מן עפר למים (עיין להלן ערך נשמה). וזהו עוף יעוף, רוח. ועיין מלב"ים (איוב פ"ח פ"א באור המלים) גמא, הוא אחד עם אגם, והוא גדל במים, ובכ"ז צריך ביצה שהוא עפר מתדבק בלח ששם גדל. **נשמה** עיין של"ה (פסחים, הגדה) ההופכי הצור לאגם מים וכו', וכמו שנתהפך הצור לאגם מים, כך הצדיק מהפך החומר שלו שהוא עפר להיותו זך כמים מצד נשמתו שהיא בבינה. **חיה** מעין החכמה. ועיין שפת אמת (חקת, תרס"ג) צריך ליגע עצמו למצוא התורה בכל מקום. וכל המקומות שכתוב בתורה שלא מצאו מים, שהיה המקום קשה להתגלות התורה וכו', ואעפ"כ זכו לפתוח להם מעינות התורה. וע"ז נאמר, ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים. **יחידה** סוד כללות ההפכים. מצד אחד איתן, תוקף, חוזק. ומאידך כאגמון, שפל ובטל לכל. (ועיין מצודות דוד ישעי' יט, טו).

המשך בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה - להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

מכון "ארבעת היסודות",

**הפועל בהכוונתו האישית של מורנו הרב שליט"א,
מוציא מחדש לאור את דרך "ארבעת היסודות" השורשית
ועתיקת היומין, בצורה מסודרת,
הדרגתית ומעשית.
וזאת על מנת לאפשר לכל מבקש,
אנשים פרטיים, מטפלים, יועצים,
אנשי חינוך, הורים וכדו', ללמוד ולהכיר את הנפש,
לעבוד עם כוחותיה, ולרומם ולהעצים אותה,
ועל ידי כן,
לבנות צורת חיים המותאמת למבנה נפשו
של כל אדם באופן אישי,
להתקרב לה' יתברך ולעובדו בלבב שלם.**

**הקונטרס הראשון של המכון -
הצורך בלימוד והכרת הנפש**

**לקבלת עותקים נוספים
(לזיכוי הרבים, להקדשות, להנצחות וכדו')
נא ליצור קשר!**

**חדש! חדש! חדש!
מכון ארבעת היסודות שמח להציע:
מעוניינים להצטרף לקבוצת לימוד
ותרגול מעשי להכרה עצמית
והעצמת הנפש עם הדרכה אישית?**

**צרו קשר והבטיחו מקומכם:
פלא: 054-8408188
פקס: 03-5480529
4elements@bilvavi.net**

שאלה באיסוף הדרשות של "דע את שמחתך" (שיעור ג') הרב מבאר שקודם חטא אדה"ר, השמחה היה בא מיסוד האש, ועכשיו לאחר החטא השמחה בא מיסוד הרוח. אמנם בסדרה של "שמחה - הדרכה מעשית" הרב מבאר שהשמחה בא בעיקר מהיסוד העפר המתוקן, כיון שכל עניינו של שמחה הוא הוצאת כוחות אל הפועל, שהוא תכונת יסוד העפר. א"כ מהיכן השמחה בא עכשיו, מיסוד רוח או מיסוד העפר?

ועוד, איך זה יכול להיות שהשמחה בא מעפר, דאם עצבות שורשו בעפר, והיפוך העצבות היא השמחה, והשמחה היא היפוך העפר, והיפוך העפר היא רוח? (האם כוונת הרב שהשמחה בא מעיקר מעפר, וכהרב אמר שהשמחה בא מרוח או אש, זהו רוח דעפר או אש דעפר? א"כ קודם החטא השמחה לא היה בא מיסוד האש דכללות, אלא מעפר דאש...?)

תשובה בס"ד עפר לעצמו עצבות. עפר עם כללות הפכו רוח, שמחה. כי השמחה הוצאה מהכח לפועל. אדמה ללא רוח אינה מוציאה לפועל. כי אם אין זורעים באדמה, לא נזרע מאליו, כספחים אינו צומח, ואינו יוצא לפועל. נמצא שיסוד השמחה בעפר, כאשר יוצא לפועל עם רוח מתוקן. אולם כאשר צרוף הרוח עם העפר אינו שלם, נעשה ע-פר, פרוין, ומצורף לרוח נשבה, פירורי רוח. ואזי העפר מוציא לפועל מכח רוח שבורה, ואינו שמחה אלא עצב, כשברים תרועה, תנועת רוח שבורה.

שאלה בסדרת שיעורי יסוד העפר מידת העצלות, אש דרוח דעפר, הרב חוזר על כך שהתפרצויות נובעות מסתירות בנפש. האם יוכל הרב לתת לכך דוגמא או שתיים? בחוויה שלי, אינני רואה את ההתפרצות כתוצאה של סתירה, אלא כתוצאה של אי מילוי רצוני בצורה כזו או אחרת, שמולידה התפרצות (מסוגים שונים, כפי שהרב מסביר). תודה.

תשובה בפשטות כאשר האדם רוצה דבר מה והמציאות טפחה על פניו ונעשה להיפך, זו סתירה בין רצון, כח נפשי, לבין מציאות בפועל. אולם בעומק שורש הסתירות בין כוחות הנפש. ההיפך של רצון - יאוש, הסכמה למצב. וכאשר האדם רוצה דבר מה ונעשה להיפך, מתעורר בנפש מדת מה מסוימת של יאוש. ואז נעשה סתירה בין רצון ליאוש. ושם שורש הדבר.

באופן נוסף. פעמים הרצון נובע מניתוק מן המציאות, מן חוסר בהירות וברירות בגבולות המציאות. ועי"כ רוצה דבר שאינו בגבולות המציאות. אולם רצונו מחדש כח מדמה שאפשר שהדבר יהי' במציאות, וכאשר הרצון נסתר מן המציאות, מתגלה סתירה בין כח השכל שמכיר את גבולות המציאות, לבין כח המדמה שמנסה לדמות ולחדש מציאות שאינה אפשרית. ■